

พุทธนวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดโดยผ่าน

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน*

Buddhist Innovation Drug enforcement for Children and Youth through Community Participation

¹ขันทอง วัฒนประดิษฐ์, แมชีสุดา โรจนอุทัย, รุ่งรัตน์ สุวนาคกุล และชนิญา ชัยสุวรรณ

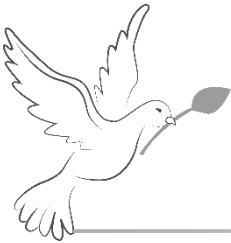
¹Khantong Wattanapradith, MaesheeSuda Rojjanauthai,

Rungrat Suwanakkul and Chaninya Chaisuwan

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya, Thailand.

¹Corresponding Author. Email: khantong.wat@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเพื่อสังคมนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและนำเสนอผลการใช้พุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ การสัมภาษณ์การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม นักวิจัยชุมชน การสนทนากลุ่มเทคนิค, การประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (A-I-C) การร่วมสะท้อนกิจกรรมด้วยเทคนิค (AAR) การใช้ต้นไม้ปัญหา, การทำแผนที่เดินดิน และการออกแบบการจัดกิจกรรมหลัก 4 ครั้ง การประเมินผลโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า

กรอบแนวคิดการสร้างพุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชน ประกอบด้วย การอบรมบ่มเพาะเยาวชนตามหลักไตรสิกขา มรรคมีองค์ 8, พลังทุนชีวิต และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยหลักอริยสัจ หลักปธาน 4 และหลักอิทธิบาท 4 โดยผ่านการทำกิจกรรมที่ 1 การสร้างความตระหนักรู้ เปิดใจรับฟัง ร่วมแสวงหาทางออก กิจกรรมที่ 2 ปลูกฝังการเรียนรู้จักชุมชนด้วยแผนที่เดินดิน กิจกรรมที่ 3 อบรมบ่มเพาะ สอนให้รู้ สอนให้รัก สร้างภูมิต้านทานยาเสพติดในชุมชน กิจกรรมที่ 4 สร้างสรรค์ นำไปสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่มีความเข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์กลุ่ม การจัดสรรหน้าที่ และการทำกิจกรรมขับเคลื่อนชุมชนปลอดภัยยาเสพติด และการมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงร่วมกับชุมชนเกี่ยวกับมาตรการป้องกันยาเสพติดในเชิงป้องกันและเชิงพัฒนา

* Received December 31, 2019; Revised January 24, 2020; Accepted March 28, 2020

องค์ความรู้ใหม่ 3-7-4 BCP โมเดล ประกอบด้วย 3 หลักการประสานชุมชน สังคม, 7 กระบวนการแปรผันพลังเยาวชนเพื่อพัฒนาชุมชน 4 และแนวปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนแห่งรักที่เข้มแข็ง

คำสำคัญ: พุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด; เด็กและเยาวชน; การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This is socially-engaged research using Participatory Action Research methodology with the aim of the research to establish the participation and to present the results of Buddhist Innovation Drug enforcement for Children and Youth through community participation. Research tools using interviews, participant observation, Appreciation Influence Control (AIC), After Action Review (AAR), Problem Tree, Geo-social mapping. Design Main Event 4 was evaluated by analyzing qualitative data. Found that the finding.

The creating innovative building Buddhist innovation drug enforcement for children and youth consisting of the threefold training, eightfold path and life asset. The principles of Buddhism to create integrated solutions include engaging with the four noble truths, *padhàna* and motivated community work with *Iddhipādā* 4 through activities, 1: that built awareness, an open mind to listen together to seek a solution, 2: Training child and youth with Geo-social mapping, activity 3: Cultivate child and youth to love and against drug in the community, activity 4: Empowerment child and youth by community participant. That development a strong child and youth group a have vision allocation of duties and participate drug-free community. The communication setting agreements on preventive and developmental drug prevention.

New knowledge is the 3-7-4 BCP model 's (Buddhist innovation drug enforcement for children and youth through community participation) consisting of 3 Buddhist coordination principles for community and social, 7 Transformative Process of child and youth power for community development, 4 Buddhist Guidelines(PAOR) for creating a community of loving and compassion.

Keywords: Buddhist innovation Drug enforcement; Children and Youth; community Participation

บทนำ

ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนนับวันยิ่งมีความซับซ้อนและมีการแพร่ระบาดในวงกว้างจากรายงานสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษ 13,125 ราย (Department of Juvenile Observation and Protection, 2015) สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทยปัจจุบันถูกแพร่กระจายอยู่หมู่บ้านและชุมชน ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน รองจากครอบครัวและโรงเรียน มีผลการประเมินติดตามปัญหาเสพติดในหมู่บ้านชุมชนปี 2561 พบว่ามีจำนวนผู้เสพและจำนวนผู้ค้าเพิ่มขึ้น หมู่บ้านที่พบว่ามีปัญหาเสพติดมากและระดับปานกลาง มีจำนวนที่เพิ่มขึ้น แสดงถึงการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่สามารถทำได้รวดเร็วและมีความซับซ้อนอันเนื่องจากรูปแบบการกระจายช่องทางการซื้อขายที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และส่งผลให้เข้าสามารถแพร่ระบาดเข้าสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว (Yuenharn, 2018) ดังนั้นการแก้ปัญหาต้องอาศัยทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชนและเครือข่ายต่างๆ ร่วมมือกันสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด เพราะวาทะสำคัญในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีทุกภาคส่วนโดยอาศัยกลไกของชุมชนสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญและในการขับเคลื่อนและต้องให้การส่งเสริมอย่างจริงจัง (Putthichat, 2015)

Hamontree (2018) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ เยาวชน ครอบครัว ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น องค์กรภายในชุมชน ปัจจัยภายนอกได้แก่ เครือข่ายชุมชนยาเสพติด องค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หลักการมีส่วนร่วมมีความสำคัญที่จะทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนประสบความสำเร็จ ในขณะที่ Saenpuran (2016) ได้เสนอการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้ทั้งในระยะป้องกัน ระยะทำโทษ และระยะบำบัดรักษา สอดคล้องกับ Wises, Jareonkuson, Maidee & Hongthong (2017) กล่าวถึง กระบวนการจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างสังคมปลอดยาเสพติดตามหลักพระพุทธศาสนา ยึดหลักการ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ โดยมีฐานพระพุทธศาสนา คือ พลังแห่งศรัทธา พลังแห่งปัญญา และพลังแห่งคุณค่าชุมชนสะท้อนให้เห็นถึงการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่นำมาใช้แก้ปัญหายาเสพติด

ชุมชนหมู่บ้านท่าคอยนาง อ.ปราณบุรี จ.ศรีสะเกษ เป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่มีรากฐานวัฒนธรรมความเชื่อด้านพระพุทธศาสนาที่เหมือนกัน สมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ในลักษณะเครือญาติเป็นชุมชนที่มีสันติสุขในการอยู่ร่วมกัน แต่ปัจจุบันเริ่มเผชิญปัญหาเรื่องยาเสพติด ซึ่งแต่เดิมในอดีตชุมชนไม่เคยมีปัญหา นี้ ต่อมาเมื่อมีคนนอกเข้ามาในชุมชนทำให้ยาเสพติดเริ่มมาแพร่ระบาดในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน เริ่มมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องยาเสพติด และเริ่มมีปัญหาการขายยาเสพติดในชุมชน จากสภาพปัญหาเสพติดที่เริ่มลุกลามเข้าสู่ชุมชนหมู่บ้านท่าคอยนาง ทำให้ผู้นำชุมชน สมาชิก

ชุมชน ต่างก็ตระหนักถึงภัยที่กำลังเข้ามาสู่เยาวชนในหมู่บ้าน แต่ก็ยังไม่ได้มีกระบวนการ วิธีการป้องกัน ในการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

คณะผู้วิจัยซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านสันติศึกษา ด้านพระพุทธศาสนา ด้านจิตวิทยาและด้านคดียาเสพติด จึงรวมพลังนำองค์ความรู้ของสาขามาใช้ในการทำงานเพื่อสังคม โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาการนำองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาและวิทยาการร่วมสมัย ประกอบกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน มาสร้างนวัตกรรมที่เรียกว่า พุทธนวัตกรรมที่จะมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนห่างไกลจากยาเสพติดควรเป็นอย่างไร โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) มาเป็นเครื่องมือในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชน โดยมีพื้นที่ศึกษา คือ ชุมชนหมู่บ้านท่าคอยนาง อ.ปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่หลักสูตรสันติศึกษาได้ร่วมพัฒนาและนำมาศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนิสิตเสียสละที่ถอนจากการลงพื้นที่ศึกษานำร่อง พบว่า ชุมชนมีความกังวลเรื่องปัญหายาเสพติดที่เริ่มลุกลามเข้าสู่ชุมชน และเริ่มแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งผู้เสพและผู้ขาย ซึ่งยังขาดแนวทางการแก้ไขอย่างจริงจัง กล่าวได้ว่า ปัญหาเสพติดในพื้นที่นี้ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นความซับซ้อนของปัญหายังไม่มาก และชุมชนมีขนาดเล็กสามารถติดตามศึกษาได้ครอบคลุม อีกทั้งชุมชนมีพื้นฐานผู้นำที่เข้มแข็งและสามัคคี สมาชิกในชุมชนปรารถนาที่จะหาแนวทางป้องกันปัญหาเสพติดที่เข้ามาในกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชนซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เป้าหมายบรรลุผล คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะสามารถเป็นอีกหนึ่งรูปแบบแนวทางที่นำหลักศาสนาเป็นพลังในการขับเคลื่อนการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับเด็กและเยาวชนไทย และสามารถถอดบทเรียนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำพุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดไปขยายผลทำให้เยาวชนไทยเป็นเยาวชนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตวิญญาณและศีลธรรมที่เข้มแข็ง เติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในการทำให้ชาติมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อสร้างและนำเสนอผลการใช้พุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้รูปแบบการวิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1990) ผสมผสานกับขั้นตอนการวิจัยเพื่อสังคม ตามแนวคิดของ Kaewthep (2016)

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มประชากรเป็นสมาชิกชุมชนในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านท่าคอยนาง ต.ปรางค์กู่ อ.ปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ โดยกำหนด ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) การวิจัยครั้งนี้ประชากรมี 2 กลุ่ม โดยผู้วิจัยคัดเลือก

กลุ่มเป้าหมายเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ด้วยการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) ดังนี้

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่ร่วมสะท้อนปัญหา และร่วมหาทางแก้ไขในประเด็นปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน ได้แก่ แกนนำชุมชน ได้แก่ ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน เยาวชน ประชาชนชาวบ้าน สมาชิกชุมชน และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและการเมือง ได้แก่ นายกเทศบาลตำบล สาธารณสุขตำบล นักพัฒนาชุมชนตัวแทนครูโรงเรียนในหมู่บ้าน จำนวน 25 คน

2) กลุ่มประชากรเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชนในชุมชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและไม่เสี่ยงที่ยินดีเข้าร่วมโครงการพุทธรูปธรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด จำนวน 18 คน

เครื่องมือการวิจัย

สำหรับงานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ข้อมูลรอบด้านครอบคลุมประเด็นศึกษา คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการวิจัยแต่ละขั้นตอนของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้แบ่งเครื่องมือวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ

1) เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง โดยกำหนดประเด็นคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ, การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม โดยทีมวิจัย และนักวิจัยชุมชน, การสนทนากลุ่ม การเปิดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยเทคนิค Appreciation-Influence-Control (A-I-C), การร่วมสะท้อนกิจกรรมด้วยเทคนิค AAR (After Action Review) กับทีมวิจัย และผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสะท้อนถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6) Tree Problem การใช้ต้นไม้ปัญหา เพื่อร่วมสะท้อนปัญหาของชุมชนและแนวทางการพัฒนา, การทำแผนที่เดินดิน (Geo-social mapping) เพื่อศึกษาพื้นที่และบริบทของชุมชน การสื่อสารผ่านไลน์กลุ่ม

2) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอบรมจิตและปัญญาสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาการสื่อสารและสร้างแรงบันดาลใจมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดเป็นการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 วัน โดยคณะผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดหลักการสำคัญที่ใช้ในการอบรม โดยบูรณาการจากแนวคิดหลักไตรสิกขา มรรคมงคล 8 หลักพลังทุนชีวิต (life assets) ตามแนวคิดของ Tripathi (2018) และประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตและปัญญาแบบองค์รวม ITC-PSS (Watianapradith, Seethong, Rojjanauthai & Areekul, 2017) โดยกิจกรรม 3 วัน ประกอบด้วย วันที่ 1 เข้มทิศชีวิต วันที่ 2 พลังแห่งการสื่อสาร และวันที่ 3 พลังบวก สร้างสรรค์เยาวชน

3) เครื่องมือวัดผลการเปลี่ยนแปลงผลจากที่เยาวชนได้รับจากพุทธรูปธรรมภูมิคุ้มกันยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้เครื่องมือวัด ภาวนา 4 (1) พัฒนากายให้เป็นสุข (2) พัฒนาพฤติกรรมกรรมแสดงออกทางสังคมอย่างมีสุข (3) พัฒนาจิตใจเข้าถึงความสุขด้านใน (4) พัฒนาปัญญาโดยใช้ความสุขทำสิ่งที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์

4) เครื่องมือวัดผลการแสดงออกถึงความร่วมมือของชุมชน โดยใช้แนวคิดของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T (1977) มาเป็นกรอบตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชน และประเมินโดยคณะผู้วิจัย นักวิจัยท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมคิด วางแผน ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ออกเป็น 2 ช่วง กล่าวคือ ช่วงที่ 1 การศึกษานำร่องเป็นระยะค้นหาพื้นที่และโจทย์วิจัย เป็นการค้นหาพื้นที่และโจทย์วิจัยโดยการนำกรอบของการทำงานวิจัยเพื่อสังคม มาเป็นแนวทางในการเริ่มต้นเพื่อแสวงหาพื้นที่วิจัย นักวิจัยร่วมเพื่อมาร่วมค้นหาโจทย์วิจัย การออกแบบการวิจัย การทำความเข้าใจร่วมระหว่างทีมวิจัย และแนวทางในการทำงาน และ ช่วงที่ 2 เป็นระยะดำเนินการวิจัยซึ่งดำเนินการตามวิธีดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR) โดยแบ่งเป็น ระยะเตรียมการ (Pre-Research Phase) และระยะดำเนินการวิจัย (Research Phase) ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

1) ขั้นการวางแผน (Plane)

โดยการศึกษาสถานการณ์ วิเคราะห์ปัญหา และจัดทำแผนงานโดยการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน ถึงสถานการณ์ปัญหาสาเหตุในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียงที่อยู่ในตำบลเดียวกัน ตลอดจนสภาพแวดล้อมของชุมชน ประชาชนในชุมชน วิธีการดำเนินชีวิต บทบาทหน้าที่ของบุคคลหรือหน่วยงานในชุมชน จุดอ่อน/จุดแข็งของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสาเหตุ

2) ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Action)

ระยะลงมือปฏิบัติตามแผนดำเนินการโดยพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยยึดกระบวนการมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิค AIC บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่และพื้นฐานของความเสมอภาคและความสามารถพึ่งตนเองซึ่งจะทำให้เกิดการตระหนักรู้ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเองเพื่อนำเข้าสู่กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่ให้ทุกภาคส่วนในชุมชนรวมพลังกัน เป็นกลุ่มหรือองค์กรร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแก้ไขปัญหาสาเหตุในชุมชนตนเอง โดยเน้นบทบาทภาคประชาชน เป็นหลักในการดำเนินงาน ส่วนภาครัฐและการเมือง เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือ โดยการวางแผนกิจกรรมทั้ง 4 ครั้ง จะมีกิจกรรมแทรกแซง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากกิจกรรมหลัก โดยทีมวิจัยร่วมท้องถิ่นร่วมวางแผน ประสานและทำแผนดำเนินการกิจกรรม ตามบริบทของสถานการณ์ชุมชน

3) ขั้นการสังเกต/ประเมินผล (Observation)

เป็นขั้นตอนที่ทีมวิจัยติดตามประเมินผลการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุในเด็กและเยาวชนในชุมชน เรียนรู้ร่วมกับชุมชน โดยประเมินผลระหว่างดำเนินการ และประเมินผลหลังการดำเนินการด้วยเทคนิค AAR ระหว่างทีมวิจัยและนักวิจัยร่วมท้องถิ่น เพื่อถอดบทเรียน วิเคราะห์และนำมาใช้ในการปรับแผนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ปัจจุบันและพร้อมที่จะรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นโดยกำหนดประเด็นในการประเมิน ดังนี้

4) ขั้นการสะท้อนผล (Reflection)

เป็นขั้นตอนการประเมินโครงการวิจัย สรุปผลการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา โดยผ่านการสนทนากลุ่ม ตัวแทนที่เป็นกลุ่มผู้นำ และตัวแทนกลุ่มเยาวชน เพื่อร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชนหลังจากที่มีการพัฒนาสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้วเป็นระยะเวลาตั้งแต่ ธันวาคม 2560-ธันวาคม 2561 โดยใช้เทคนิค AIC เพื่อค้นหาปัจจัยความสำเร็จที่เกิดขึ้น และภาพอนาคตการขับเคลื่อนการป้องกันยาเสพติด ในชุมชนด้วยพลังชุมชน นำไปสู่การสร้างแนวทาง หรือมาตรการที่จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

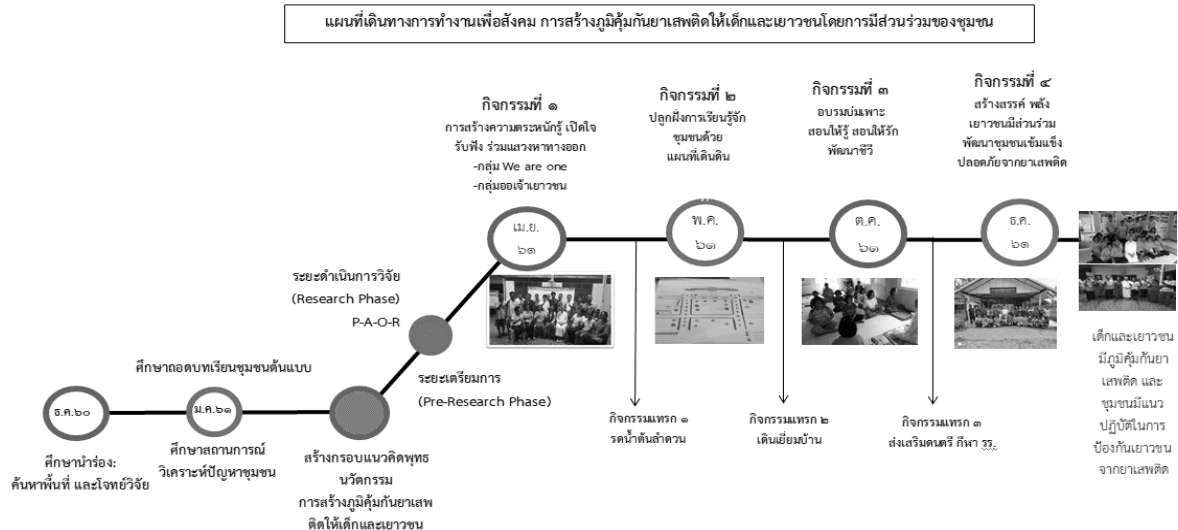
ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการตีความสร้างข้อสรุปจากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และที่ได้จากการลงพื้นที่เชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม และตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยวิธีการสามเส้าโดยทฤษฎี นักวิจัย และแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ว่าสามารถตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ครบถ้วนนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการบรรยาย

จริยธรรมในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยใน ครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลเชิงลบต่อกลุ่มตัวอย่างโดยมิได้เจตนา จึงกำหนดแนวทางการศึกษาด้านจริยธรรมในการวิจัยแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบแนวปฏิบัติและเนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับเรื่อง จริยธรรมในการวิจัย ซึ่งผลจากการวิจัยอาจมีผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จึงไม่สามารถระบุชื่อจริงของบุคคลที่เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้เป็นรหัสตัวอักษรแทนกลุ่มที่ศึกษา

ผลการวิจัย

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างพุทธรูปธรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ให้เด็กและเยาวชนพบว่า การนำกรอบแนวคิดพุทธรูปธรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนที่ได้ จากการสังเคราะห์งานเอกสาร การถอดบทเรียนชุมชนต้นแบบ การวิเคราะห์ชุมชน ไปใช้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งพบว่า กลไกขับเคลื่อนและประสานที่มีวิจัยกับชุมชน คือ การมีนักวิจัยท้องถิ่นซึ่งเป็นแกนนำในชุมชน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ให้นักวิจัยท้องถิ่น 2 ท่านมาช่วยประสานและขับเคลื่อนกิจกรรมการสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ 1 ของแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (PAR)และนำไปสู่การปฏิบัติการในกิจกรรมที่ 2, 3, และ 4 สรุปเป็นแผนที่เดินทางการสร้างการมีส่วนร่วมดังนี้

แผนภาพที่ 1 : สรุปแผนที่กิจกรรมการทำงานปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน

ผลการศึกษาจากการลงพื้นที่แบบมีส่วนร่วม พบว่า

กิจกรรมครั้งที่ 1 การสร้างความตระหนักรู้ เปิดใจรับฟัง ร่วมแสวงหาทางออก บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือ การสร้างความร่วมมือของชุมชนในการร่วมแก้ปัญหาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยพลังแห่งความรักที่มีต่อเด็กและเยาวชนในชุมชนด้วยการให้พื้นที่และให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือ การมีกลุ่มออเจ้าเยาวชน ซึ่งเป็นแกนนำจิตอาสาที่เกิดขึ้นหลังเกิดกิจกรรม กลุ่มออเจ้าเยาวชนนี้จะมาร่วมสนับสนุนการแก้ปัญหา และให้การสนับสนุนเยาวชน และเกิดกลุ่ม WE ARE ONE เยาวชนกล้า พัฒนาชุมชน ซึ่งเกิดขึ้นโดยความต้องการของเด็กและเยาวชนที่ต้องการรวมตัวกันทำกิจกรรมจิตอาสาและพัฒนาชุมชน เกิดกิจกรรมแทรกซึ่งเป็นผลต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ 1 คือ กิจกรรมรดน้ำต้นลำตวน เป็นก้าวที่เยาวชนได้จุดประกายให้กับชุมชนในการมีส่วนร่วมและมองเห็นความตั้งใจของเยาวชน เป็นก้าวอย่างที่เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนและผู้ใหญ่ในชุมชน กระบวนการที่สะท้อนถึงวิธีการและผลที่เกิดขึ้นจากการนำพุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งในการร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมประเมิน และร่วมสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา ทำให้กระบวนการพัฒนาในกิจกรรมตามกรอบแนวคิดพุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนำไปสู่การปฏิบัติและเกิดผลจากการใช้ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ต่อไป

กิจกรรมที่ 2 ปลูกฝังการเรียนรู้กับชุมชนด้วยแผนที่เดินดิน ในกิจกรรมนี้กลุ่มเป้าหมายหลักคือกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งคณะผู้วิจัยจะเรียกว่า กลุ่ม WE ARE ONE ซึ่งจากการลงพื้นที่พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้น้องๆ เยาวชนได้เรียนรู้กับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน คณะผู้วิจัยจึงได้ประสานงานกับนักวิจัยท้องถิ่นเพื่อนัดหมายการลงพื้นที่เพื่อสอนน้องๆ เยาวชน WE ARE ONE ได้เรียนรู้การทำแผนที่เดินดิน ผลการถอดบทเรียนจากการจัดกิจกรรมครั้งที่ 2 นับได้ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ กล่าวคือ เยาวชนได้รู้จักชุมชนผ่านการทำแผนที่เดินดิน ได้ทักษะการทำงานเป็นทีม ความสามัคคีรักบ้านเกิด และยังได้ขยายผลสู่การรวม

พลังกลุ่มของเยาวชนกับชุมชนได้อย่างเกินคาด ทั้งนี้ปัจจัยความสำเร็จนอกจากชุมชนมีส่วนร่วมแล้ว การการพัฒนาศักยภาพวัยรุ่นและเยาวชนด้วยพลังกิจกรรมนี้สะท้อนให้เห็นการขับเคลื่อนด้วยพลังเพื่อนและกิจกรรมประกอบกับพลังชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการสะท้อนคิดของชุมชนและเยาวชน คือ

ก่อนมีโครงการวิจัย: ผู้ใหญ่มองเด็กๆ ในแง่ลบ และไม่เคยให้ความสำคัญต่อเด็กๆ ตลอดเวลาที่ผ่านมา ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน เพราะต่างคนต่างไม่เคยที่จะแสดงความรู้สึกที่มีต่อกันว่าคิดอะไร รู้สึกอย่างไร

เมื่อมีโครงการวิจัย: ในปัจจุบันการรวมตัวของเยาวชนๆ และผู้ใหญ่ของกลุ่มออเจ้าเยาวชนและ We are one นั้น แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและพลังของชุมชนในการที่จะขับเคลื่อนชุมชนไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น โดยมีการแต่งเพลง We are one เพลงเชียร์กีฬา ทำให้เด็กๆ เกิดความภาคภูมิใจที่ผู้ใหญ่ให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนผู้ใหญ่เข้าใจและยอมรับเยาวชนมากขึ้น มองเห็นความสามารถของเยาวชน

ผลกระทบที่เกิดกับเยาวชน: จากการสังเกตพฤติกรรมของเยาวชนบางคน พบว่า เกิดการพัฒนาด้านสังคม กล่าวคือการสนใจเอาใจใส่และรับผิดชอบต่องานกลุ่ม ซึ่งจากการทำกระบวนการสิ่งที่น่าสังเกตคือ เยาวชนจะรู้สึกตื่นตัวและให้ความสนใจในวิถีของชุมชน ซึ่งเยาวชนชายท่านหนึ่ง ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจใคร่รู้ในวิถีชาวนา การเลี้ยงปลา ซึ่งประเด็นที่เยาวชนสะท้อนค่อนข้างขัดต่ออัตลักษณ์ตัวตนของเยาวชนที่เด็กรุ่นใหม่และมีโลกส่วนตัวสูง เยาวชนบางคนสนใจความสัมพันธ์ของชุมชนเครือข่ายที่สัมพันธ์กัน บางเยาวชนสนใจเรื่องวิถีการกินอยู่ อาหาร ขนม ของท้องถิ่น ซึ่งมีหลายประเด็นที่น้องๆ เยาวชนได้แสดงความเห็นสิ่งที่อยากเรียนรู้ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาเยาวชนเชื่อมโยงกับท้องถิ่นชุมชนบนฐานความสนใจของเยาวชนทำให้เกิดความสนใจและอยากศึกษาเรียนรู้

นอกจากนี้เกิดกิจกรรมแทรก 2 คือ การเดินเยี่ยมบ้านที่เยาวชนมีปัญหาเรื่องยาเสพติด ทำให้พบว่า ทีมวิจัยได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและได้รับทราบปัญหาเชิงลึกที่นำไปสู่การวางแผนป้องกันเด็กและเยาวชนเพื่อสร้างภูมิป้องกันยาเสพติดโดยถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา

กิจกรรมที่ 3 อบรมบ่มเพาะ สอนให้รู้ สอนให้รัก พัฒนาชีวิตสร้างภูมิด้านทานยาเสพติดในชุมชน
เป้าหมายของกิจกรรมนี้คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน และตัวแทนครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด โดยใช้เวลาในการอบรม 3 วัน และ ทำโครงการ 1 เดือน วัตถุประสงค์เพื่อ สร้างความเห็นอกเห็นใจทำให้เด็กและเยาวชนรู้จักตนเอง และสัมพันธ์ภาพกับชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม และได้เรียนรู้วิถีสื่อสาร เปิดใจ การมีกัลยาณมิตร กิจกรรม 3 วันประกอบด้วย วันที่ 1 เรียนรู้เข้มทิศชีวิต เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างสันติภายใน การปรับเปลี่ยนความคิด การพัฒนาสติ สร้างความเชื่อมั่น รู้จักคุณค่าชีวิตและการค้นหาจุดหมายของตนเอง โดยใช้องค์ความรู้ การพัฒนาจิตและปัญญาแบบบูรณาการที่มีพระพุทธศาสนาเป็นฐานความเชื่อ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ได้แก่ กิจกรรมการปรับฐานจิต กิจกรรมรู้จักคุณค่าชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา กิจกรรม ค้นหาชีวิต (เราเกิดมาทำไม) วันที่ 2 เรียนรู้พลังแห่งการสื่อสาร เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างสันติภายใน ฝึกการฟังอย่างลึกซึ้ง ฝึกการสื่อสารอย่างสันติ ฝึกการแสดงความรักด้วยการกอด ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุหนึ่งที่เยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดคือ การสื่อสารของคนในครอบครัว ช่องว่างการสื่อสารระหว่างเยาวชนกับผู้ใหญ่ การแสดงออกของความรักความห่วงใย กิจกรรมนี้จึงได้เชิญตัวแทนครอบครัวบ้านที่มีปัญหาเยาวชนมาร่วมเรียนรู้

การสื่อสาร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับน้องๆ เยาวชน วิทยากรใช้สื่อสารเชิงพุทธ ยกตัวอย่างการสื่อสารของ พระพุทธเจ้า ในการสื่อสารกับตนเองและผู้อื่น การสื่อสารอย่างสันติ การฝึกการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) วันที่ 3 เรียนรู้พลังบวก สร้างสรรค์เยาวชน เป็นกิจกรรมฝึกเยาวชนในการแสดงออกเวทีสาธารณะ ปฏิบัติการเยาวชนนำเสนอแผนที่เดินดิน ซึ่งกิจกรรมนี้ฝึกให้เยาวชนเกิดทักษะการทำแผนการขับเคลื่อนกลุ่ม WE ARE ONE การกำหนดวิสัยทัศน์ การทำกิจกรรมหลัก การทำโครงสร้างกลุ่ม และนำเสนอต่อหน้า สาธารณะในเวทีชุมชน พร้อมกับการประกวดการนำเสนอแผนที่เดินดินของน้องเยาวชนทั้ง 5 คุ่ม ดังนั้น กิจกรรมในวันนี้จึงแบ่ง 2 ภาค กล่าวคือ การฝึกนำเสนอและการพัฒนาโครงสร้างกลุ่ม WE ARE ONE ในห้อง อوبرม และการฝึกนำเสนอเวทีชุมชน

กิจกรรมที่ 3 นี้ผลที่เกิดขึ้นนอกจากเป็นการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเยาวชนให้เกิดกลายเป็น สุข สังคมเป็นสุข จิตเป็นสุข และปัญญาสร้างสุขแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นคือ การมีแผนที่เดินดินที่เยาวชนได้สะท้อน เพื่อให้ชุมชนเกิดการตื่นตัว ตื่นรู้ เร่งแก้ไข ป้องกันจุดเสี่ยงของยาเสพติด และยังได้ทำให้เห็นศักยภาพของเด็ก และเยาวชนในชุมชน การพัฒนากลุ่ม WE ARE ONE ได้แนวทางการที่ชัดเจนที่สามารถนำไปต่อยอดในชุมชน ได้เองเมื่อโครงการวิจัยสิ้นสุดลง เกิดวิสัยทัศน์ และการกำหนดกิจกรรมที่จะเป็นแนวทางป้องกันยาเสพติดใน ชุมชน ทั้งในเชิงการหารายได้ และการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ในชุมชนที่มีเด็กและเยาวชนขับเคลื่อนโดยมีกลุ่มอ เจ้าเยาวชนหรือผู้ใหญ่ให้การสนับสนุน

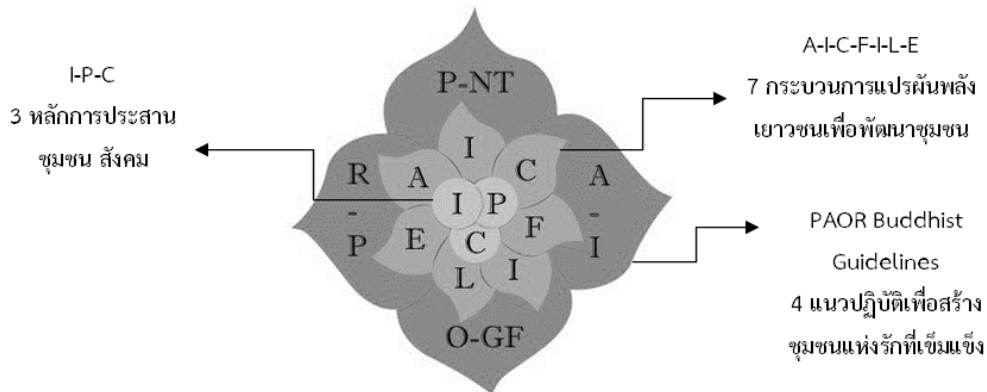
กิจกรรมที่ 4 สร้างสรรค์ พลังเยาวชนมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนเข้มแข็งปลอดภัยจากยาเสพติด สำหรับกิจกรรมนี้นับว่าเป็นขั้นตอนกิจกรรมสุดท้ายที่ได้วางแผนไว้ เป็นการติดตามดำเนินงานกิจกรรมของ เยาวชนหลัก 2 กิจกรรมที่เยาวชนได้วางแผนไว้ในการลงพื้นที่กิจกรรมครั้งที่ 3 ของคณะผู้วิจัย กล่าวคือ กิจกรรมหารายได้ ของดี ศรีท่าคอยนาง และกิจกรรมรวมพลังชุมชน เป็นกิจกรรมกีฬาที่มีเยาวชนเป็นแกนนำ เต็ม “โยกนิตยัขบหน้อย ช่วยลดไขมัน” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมและผลที่เกิดกับเยาวชน 1) ความ เข้มแข็งของกลุ่ม 2) การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนนำไปสู่การสร้างภาพอนาคตเพื่อการป้องกันยาเสพติด และพัฒนาชุมชน สรุปเป็น 2 ประเด็น กล่าวคือ แนวทางเชิงป้องกัน และแนวทางเชิงพัฒนา ข้อตกลงร่วม มาตรการร่วมกับเยาวชนมาตรการป้องกันเชิงนโยบายคือ เรื่องแสงสว่าง ควรให้มีการเปิดไฟหรือทำ Solar Cell การตรวจฉีดยาผู้ชายทุกเดือนด้วยโครงการรักและห่วงใย มาตรการส่งเสริมด้วยการมีส่วนร่วม sport dayได้แก่ ดนตรี กีฬา และการออกกำลังกาย

การประเมินผลจากการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของคณะนักวิจัยและนักวิจัย ท้องถิ่น พบว่า ผลการใช้พุทธทศวรรษวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กและเยาวชน เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้ง 4 ด้านตามตัวชี้วัด ได้แก่ (1) พัฒนากายให้เป็นสุข (2) พัฒนาพฤติกรรม การแสดงออกทางสังคมอย่างมีสุข (3) พัฒนาจิตใจเข้าถึงความสุขด้านใน (4) พัฒนาปัญญาโดยใช้ความสุขทำสิ่งที่ สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ และพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างพุทธทศวรรษวัตกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดใน เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมทุกด้าน 1) การมีส่วนร่วมคิด วางแผน ตัดสินใจ พบว่า ชุมชนมีการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น และการร่วมคิดพัฒนา 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ชุมชนมีการรับรู้ การ

สื่อสารกิจกรรมที่ทำ และเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มใจและใส่ใจ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ชุมชน เกิดความรู้สึกพอใจการเห็นคุณค่าและได้รับประโยชน์ของโครงการ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ชุมชนมีการสะท้อนความเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ และรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชุมชน

องค์ความรู้จากงานวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ **3-7-4 BCP Model's** ประกอบด้วย 3 หลักการประสานชุมชน สังคม, 7 กระบวนการแปรผันพลังเยาวชนเพื่อพัฒนาชุมชน 4 และแนวปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนแห่งรักที่เข้มแข็ง

แผนภาพที่ 2: สรุปแผนภาพ 3-7-4 BCP Model's

3 หลักการประสานชุมชน สังคม ประกอบด้วย 1) สร้างความเห็นถูกปลูกปัญญา (Intelligently) สร้างเสริมบ่มเพาะการเข้าถึงสันติวิถี (Peace) 3) สร้างเสริมชุมชนแห่งรักที่เข้มแข็ง (Compassion)

7 กระบวนการแปรผันพลังเยาวชนเพื่อพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 1) ชุมชนตื่นตัว ตื่นรู้ (Awakening) 2) ถักทอกลุ่มที่มีอัตลักษณ์และพลัง (identity) 3) สื่อสารทรงพลังเชื่อมสัมพันธ์ชุมชน (Communication) 4) กัลยาณมิตรภายในและภายนอกเสริมพลังเยาวชน (Friends) 5) การระเบิดความต้องการจากด้านในนำไปสู่การเกิดแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง (Inspiration) 6) การส่งเสริมให้เยาวชนเรียนรู้จักชุมชนด้วยแผนที่เดินดิน (learn) 7) การสร้างเวทีพื้นที่การแสดงออกของเยาวชนโดยชุมชนให้การส่งเสริม (Expression)

4 แนวปฏิบัติเพื่อสร้างชุมชนแห่งรักที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) ร่วมคิดวางแผนด้วยอริยสัจ 4 (P-NB) 2) ร่วมปฏิบัติด้วยอิทธิบาท 4 (A-I) 3) ร่วมสังเกตการณ์ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร (O-GF) 4) ร่วมสะท้อนผลด้วยปธาน 4 (R-P)

อภิปรายผลการวิจัย

3 หลักการประสานชุมชน สังคม เป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักมรรคมีองค์ 8 ในทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ เป็นเส้นทางเอกของการดำเนินวิถีชีวิตที่งดงาม ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นวิถีชีวิตของชุมชนที่จะหยั่งรากและแก้ปัญหาที่พึ่งพาตนเอง กล่าวคือ การทำชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไข

ปัญหายาเสพติด 2558-2562 ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่มุ่งเน้นการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้สร้างสังคมปลอดยาเสพติดสอดคล้องกับการวิจัยของ Wises, Jareonkuson, Maidee & Hongthong, (2017) ที่กล่าวถึงหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้ได้แก่ หลักโอวาทปาติโมกข์ หลักศีล 5 หลักอริยสัจ 4 -หลักอปริหานิยธรรม หลักสามัคคีธรรม หลักทศ 6 หลักประโยชน์ 3 หลักไตรสิกขา หลักการคบมิตร หลักปัญญาและผลการศึกษาของ Chirinung (2016) ก็กล่าวไว้เช่นกันถึงการนำหลักศาสนาเป็นแนวทางป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน

7 กระบวนการแปรผันพลังเยาวชนเพื่อพัฒนาชุมชนประเด็นที่จะนำมาอภิปรายเพิ่มเติม คือ การถักทอกลุ่มที่มีอัตลักษณ์และทรงพลัง ซึ่ง Helen Nowlis นักจิตวิทยาอเมริกา กล่าวว่า การสร้างกลุ่มกัลยาณมิตรสามารถเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยกดดันให้การป้องกันยาเสพติดและทำให้การใช้ยาเสพติดลดลง และการสร้างเวทีพื้นที่การแสดงออกโดยชุมชนให้การส่งเสริม สอดคล้องกับการศึกษาของ Phra Sutath Pansuphon (2016) กล่าวว่า ควรมีการเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงานขับเคลื่อนชุมชน และการนำกระบวนการเรียนรู้มาอบรมบ่มเพาะเยาวชนนั้น ช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเกิดการตระหนักรู้เห็นคุณค่าในตนเอง เกิดทักษะการสร้างสัมพันธภาพ การยอมรับจากสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tuntakit (2015) ได้ใช้เป็นแนวทางในการอบรมเยาวชนเพื่อแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติด ทั้งนี้อาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม ครอบครัว และเพื่อน ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับความสนใจและตอบรับจากเยาวชนได้ เป็นเพราะการออกแบบกิจกรรมที่นำหลัก ITC-PSS ของ Watianapradith, Seethong, Rojjanauthai & Chananporn Areekul (2017) ซึ่งเป็นการสกัดจากองค์ความรู้การทดลองอบรมการพัฒนาจิตและปัญญาแบบองค์รวม จะพบว่ากิจกรรมที่ 2 การบ่มเพาะอบรมได้ใช้หลักการนี้จึงทำให้เด็กและเยาวชนมีพัฒนาที่ดีขึ้นอันเกิดจากการดึงพลังส่วนลึกที่มีความดีงามรักท้องถิ่นมาใช้ทำงานเพื่อชุมชน

4 แนวปฏิบัติที่เพื่อสร้างชุมชนแห่งรักที่เข้มแข็งสอดคล้องกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1977) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยภายในได้แก่ ปัจจัยภายใน ได้แก่ เยาวชน ครอบครัว ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น องค์กรภายในชุมชน ปัจจัยภายนอกได้แก่ เครือข่ายชุมชนยาเสพติด องค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เห็นได้ว่าองค์ความรู้จากทีมนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลาย ช่วยให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ และสำคัญคือ การสร้างการมีส่วนร่วมต้องดึงผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับมาร่วมกันพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนใจ เช่น หน่วยงานบริหารองค์กรท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กระทรวงยุติธรรมกระทรวงสาธารณสุข

1.2 หน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานที่ส่งผลต่อปัจจัยความเสี่ยงเรื่องยาเสพติด ควรเข้ามาร่วมพัฒนาชุมชน เช่น ความสว่างในชุมชน การมีระบบตรวจจับ การมีระบบสาธารณสุขในชุมชนทำหน้าที่ตรวจสอบสารเสพติด การมีหน่วยงานการศึกษาเข้าไปให้คำแนะนำ เพราะเด็กและเยาวชนที่เสี่ยงไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มักจะเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาต่อ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการวิจัยนี้ไปศึกษาต่อยอด และถอดบทเรียนกระบวนการเพื่อขยายผลองค์ความรู้ให้บุคลากร ที่จะช่วยพัฒนาระบบเครือข่ายด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไข พื้นฟูวัยรุ่น ในลักษณะของสหวิชาชีพ มีการบูรณาการทั้งด้านองค์ความรู้ บุคลากร งบประมาณ ฯลฯ โดยเชื่อมโยงเครือข่ายที่กำลังขับเคลื่อนพัฒนาพื้นที่ เช่น มูลนิธิต่อต้านทุจริต

2.2 การนำผลองค์ความรู้จากการนำหลักศาสนาไปแก้ปัญหาเสพติด ไปขยายผลการวิจัยในประเด็นปัญหาสังคมด้านอื่นหรือในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาตลอดจนนำไปวิจัยเพื่อการประเมินเพื่อสืบค้นปัญหา การติดตามประเมินผลเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

References

- Chirinung, P. (2016). Guidelines for the Prevention of Drug Problems in the Community of Nongkham District Office, Bangkok. Western University. *Journal of Humanities and Social Science*, 2(1), 39-49.
- Cohen, J.M., Uphoff, N.T. (1977). *Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. New York: the Rural.
- Development Committee Center for international studies. Cornell University: (n.p.)
- Department of Juvenile Observation and Protection. (2015). *Guidelines for the prevention of drug abuse in educational institutions, 2020*. Retrieved October 17, 2017, from <http://www.skp.moe.go.th/attachments/article/pdf>.
- Hanmontri, E. (2018). The Success of Community in Protection and Solution of Problem of Youth Risking to Drug Addition in Angthong Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 5(2), 434-451.

- Kaewthep, K. (2016). *Socially-engaged Scholarship: The Writing of Socially-engaged Research Article*. Bangkok: National Institute of Brain Resources.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (Eds.) (1990). *The action research reader*. Victoria: Deakin University.
- Phra Sutath Pansuphon. (2016). Drugs Prevention and Problem Solving Model of Municipalities and Sub district Administration Organizations in Chonburi Province, Thailand. *Journal of Nakhonratchasima College*, 10(1), 184-195.
- Pudthichat, W. (2017). The Development of the Model for Defending and Solving the Drug Problem in Thai-Laos Border Villages. *Sisaket Rajabhat University Journal*, 9(3), 1-11.
- Saenpuran, P. (2016). The Protection and Solution the Problems of Dentrifices by Buddha's Doctrines. *Journal of Humanities & Social Sciences*, 33(3), 264-281.
- Thaseenguen, P. (2015). Guidelines for the Cooperation Building of Drug Prevention and Solution of the Community Leaders in Uttaradit Province. *Journal of Graduate School Pitchayatat*, 10(1), 67-46.
- Triphati, S. (2018). *Development of adolescents and youth potential with positive energy*. Retrieved May 2, 2019, from <https://www2.nrct.go.th/pdf>.
- Tuntakit, N. (2015). Drug Prevention for At-Risk Youth Group outside The School: A Case Study of Youth Volunteers for Land Forces Project in Taphong Sub district, Muang District, Rayong Province. *Journal of Social Research Chulalongkorn University*, 38(2), 113-146.
- Wattanapradith, K., Seethong, K., Rojjanauthai, S. & Areekul, C. (2018). *The Holistic Development of Mind and Wisdom: Documentary and Research Synthesis*. Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Wiset, S., Jaroenkusol, T., Maidee, D. & Hongthong, N. (2017). *Model and Process to Create the Drug Free Society Accordance with Principle of Buddhism in Northern of Thailand*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Yuenharn, S. (2018). *Current drug situation and 20-year drug prevention and solution plan*. Office of the Narcotics Control Board. Retrieved October 18, 2017, from [www:https://bdn.go.th/attachment/services/download.php?WP=q3MZp21CM500hJatrTgjWz00qmqZZz1CM500hJatrTDo7o3Q](http://www.bdn.go.th/attachment/services/download.php?WP=q3MZp21CM500hJatrTgjWz00qmqZZz1CM500hJatrTDo7o3Q).